

соціальної ваги, «престижності» в очах носіїв, приділення більшої уваги в суспільстві відбувається процес помітного зменшення в мовленні «суржику» та діалектизмів. Про це свідчать, зокрема, такі факти, як використання елементів «суржику» для образливого називання малоосвічених людей як маркерів недостатнього знання рідної мови (*катоша, кошовка, ашот, шли-шо*).

1. Ушинский К. Д. Избранные педагогические сочинения : [в 2-х т.] – Т. 2. - Проблемы русской школы. – М. : Педагогика, 1974. – 438 с. – С. 137 – 138.
2. Українська мова : Енциклопедія / [редколегія : Русанівський В. М., Тараненко О. О., Зяблюк М. П. та ін.]. – 2-ге вид., випр. і доп. – К. : Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2004. – 824 с. : іл. – с. 356 ; 560.
3. Методика викладання рідної мови в середніх навчальних закладах / За ред. М. І. Пентиліук : Підручник для студентів філологів. – К. : Ленвіт, 2000. – 264 с.
4. Масенко Л. Суржик як соціолінгвістичний феномен // Дивослово. - 2002, № 3. – с. 23 – 29.

СУТНІСТЬ ПОЛІТИЧНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ

Студентка Волік К., КНУ ім. Тараса Шевченка

Сучасний світ знаходиться на шляху нескінченних бурхливих змін. Модернізація є складовою життя усіх країн і народів та необхідною вимогою процвітання та прогресу кожної держави. Будь-яке суспільство, що прагне стати громадянським, збудувати правову державу постійно замислюється над найбільш раціональними шляхами і засобами досягнення поставлених цілей. Цей раціональний шлях полягає у постійній модернізації, постійній зміні і вдосконаленню політичних, економічних, культурних структур та їхніх функцій відповідно до потреб ефективного існування суспільства.

Найчастіше науковці визначають політичну модернізацію як процес трансформації суспільства, який супроводжується формуванням політичних інститутів, соціальною мобілізацією та розширенням політичної участі, поширенням демократичних цінностей і норм, властивих розвиненим країнам, у країнах менш розвинених.

Постання політичної модернізації як розвинутої теорії було певною відповіддю на виникнення концепцій, які розкривали різні аспекти кризи західного світу, що їх репрезентували такі вчені як О. Шпенглер, А. Тойнбі, П. Сорокін, К. Ясперс та ін.

У другій половині ХХ століття, після закінчення Другої світової війни, коли домінування західних країн, перед усім США, у сфері управління, стандартів споживання та багатьох інших аспектах було безперечним, то в якості прообразу «розвиненої» держави спочатку визнавалось «вільне» американське суспільство. Модернізація розумілась, як «вестернізація», тобто копіювання західних постулатів у всіх сферах життя. У своїх витоках теорії модернізації спиралися на універсальні традиції західного лібералізму, який стверджував, що етапи розвитку всіх країн і народів однакові. Спочатку теорію модернізації розробляли науковці. Значно пізніше розпочався процес політизації цієї теорії, через зацікавленість владних кіл у її розробці і впровадженні.

Зараз політичну модернізацію розглядають як свідому діяльність держави по здійсненню якісних перетворень. Вони відбуваються шляхом поєднання найпоширеніших політичних структур, інститутів та цінностей, які мають універсальний характер із традиційною специфікою окремого суспільства.

Теорія політичної модернізації містить у собі велику кількість різноманітних концепцій, що мають різну соціальну спрямованість і є нерівнозначними за науковим значенням. Таке розмаїття підходів дає змогу подолати стереотипні уявлення про політичну модернізацію як сукупність процесів, що супроводжують індустріалізацію у країнах розвинутого капіталізму.

Процес модернізації поділяється на декілька стадій :

- усвідомлення мети;
- консолідація зорієнтованої на мету еліти;
- період трансформації;
- інтеграція суспільства на новій основі.

Одним з найголовніших завдань модернізації є структурне оновлення політичної системи, формування політичної структури соціальної дії, оскільки політична система повинна бути якомога більш адаптованою до нових проблем, породжених розвитком суспільства, тож повинна ефективно діяти за конкретних історичних умов та суспільно-політичних ситуацій.

До основних критеріїв політичної модернізації належать: структурна диференціація – наявність законодавчих зборів, виконавчих органів і т.д.; можливості політичної системи (можливість

адаптації до нових проблем, можливість мобілізації людських і матеріальних ресурсів); здатність до самозахисту, узгодженість основних інститутів і стадій політичної соціалізації; тенденція до рівності – формування культури політичної участі.

Інституціоналізація політичної структури є важливою складовою модернізації. Вона по своїй суті є удосконаленням традиційних інститутів, які в процесі модернізації суттєво змінюють свої функції та характер діяльності або взагалі реформуються у нові соціально-економічні інститути. Рівень інституціоналізації визначається якісними показниками: здатність вдосконалених структур до адаптації за нових умов, ступінь складності, рівень автономності щодо соціальних груп або інших інститутів, взаємна узгодженість суспільно-політичної діяльності.

З точки зору сучасних підходів, сутність політичної модернізації полягає в еволюційному запровадженні нових прогресивних форм організації політичного життя та раціоналізації влади шляхом комплексного поєднання соціально-економічних та духовно-культурних чинників суспільної системи, а також свідоме намагання держави здійснювати якісні перетворення у суспільстві з урахуванням досвіду передових країн.

Процес політичної модернізації проявляє себе, перш за все, у трьох основних сферах - політичній системі, політичній культурі та політичній поведінці. Основними складовими політичної модернізації є: динамізація політичної системи, її здатність адекватно реагувати на зміни політичних реалій; формування нової модернізаторської політичної еліти; подолання відчуження громадян суспільства від політичної влади; забезпечення реальної участі народу у політичному житті; посилення впливу інформації; постійне вдосконалення цінностей та норм у системі політичної культури.

Усі складові політичної модернізації тісно переплітаються з процесом демократизації суспільства. Тому, можна стверджувати, що саме демократизація політичної системи і є основним сенсом її модернізації. Тож, основними проблемами політичної модернізації є: виведення з-під політичного контролю економіки, створення відкритої соціальної структури, формування інститутів, які забезпечують взаємну безпеку, створення ефективної системи місцевого самоврядування.

Ініціаторами модернізації, як правило, виступають панівний клас, керівна або авангардна еліта. Вони найбільше відчувають дискомфорт історичного відставання свого суспільства: почуття

ображеної національної, класової гордості, сором від своєї меншовартості в міждержавних чи міжнародних стосунках та ін.

Отже, поняття «політична модернізація» відображає динаміку оновлення різних компонентів політичної системи, структур, інститутів та засобів політичного володарювання, політичної участі, культури та норм. Кінцевим результатом процесу модернізації політичної системи має бути створення нового, більш раціонального суспільного порядку. На сьогодні людство вбачає ідеалом, якого прагне досягти – інформаційне суспільство.

ПИСЬМЕННИКИ РОДОМ ІЗ КОНОТОПЩИНИ

Викл. Батурина В.В., студ. Бордакова С.М., ПТК СумДУ

Конотопщина, яка здавен вабила народних умільців, кобзарів, учених цей край є не тільки мальовничим куточком на Сумщині, але й колискою майстерного пера, гострого слова наших земляків – літераторів, які своєю творчістю, своїм талантом збагатили українську літературу.

Важко охопити все розмаїття літературної Конотопщини, котра багата на майстрів українського слова. Її чудова природа надихає поетів та письменників рідного краю створювати надзвичайної краси твори, шедеври української літератури.

Серед багатьох імен на літературному небосхилі нашого краю чільне місце посідає Леонід Іванович Смілянський. Народився він 27 лютого 1904 року в Конотопі в сім'ї стругальника залізничних колій. Після закінчення залізничного технікуму готувався стати техніком-механіком, працювати в паровозному депо та залізничних майстернях.

Відбувши практику в Київському депо, Леонід отримав направлення на навчання до Київського інституту народної освіти на літературний факультет. Навчаючись там, він опублікував декілька статей і дві праці окремим виданням – «Робітництво в українській літературі» та «Борис Грінченко».

Найпліднішим був доробок письменника в жанрі історико-біографічної прози. Тут поєдналася його літературознавча освіта з цікавістю до своїх попередників М. Коцюбинського, І. Франка, Л. Українки. Перу Леоніда Івановича належать твори для дітей: «Гойдалка», «Сашко».

Не можна не згадати й Олександра Олександровича Соколовського, який теж народився в Конотопі в 1896 році.